

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

כפר ורדים : רמת השרון : ירושלים :
כזיב 29 כפר ורדים נחל בשור 11 רמת השרון בית הדפוס B 12, ירושלים

משרד – 077-5428090, נייד – 052-8428090, פקס – 9997486-4-153
כתובת למשלוח דואר ת.ד. 691 כפר ורדים, 25147

כתובת אתר האינטרנט - www.cizunim.co.il כתובת מייל - acohen14@zahav.net.il

חוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד–2014

כידוע, החיסכון הפנסיוני הוא אחד הנכסים המשמעותיים ובעלי הערך, שנצברים על ידי בני זוג במהלך חייהם המשותפים, אולם בשל מאפייניו הייחודיים של נכס זה, יש קושי ממשי לחלק אותו בעת פירוד בין בני זוג. גרושות, גרושים וידועים בציבור ("בן זוג לשעבר") רבים מצאו את עצמם במצב מתסכל של חוסר יכולת לממש בפועל את החלק שנפסק לטובתם בזכויות הפנסיוניות של בן הזוג העמית, למרות פס"ד חלוטים שניתנו לטובתם בבתי המשפט לענייני משפחה.

בתאריך 6.8.14 נחקק חוק המהווה פריצת דרך ומהפכה של ממש בתחום ואשר מטרתו להסדיר את חלוקת החסכונות הפנסיוניים שנצברו בתקופת החיים המשותפת, לאחר שבני הזוג נפרדו ונקבע בפס"ד לאיזון החסכון הפנסיוני כי בן הזוג זכאי לחלק מהחסכונות הפנסיוניים של העמית הרשום.

עד למועד חקיקת החוק הנ"ל נאלץ בין הזוג של העמית הרשום, גם כאשר החזיק בפסק דין או בהסכם גירושין הקובעים את זכויותיו, לתבוע את זכויותיו בדרך עיקולים שבוצעו באמצעות ההוצאה לפועל (שכן קיים איסור בחוק הגמלאות על העברת זכויות פנסיוניות, וכן ערעורים שהוגשו על ידי מעסיקים גדולים במשק על פסקי דין אשר הורו להם לבצע העברת ישירה לבן הזוג). יתרה מזאת, גם כאשר הוגשה בקשה מוסכמת על ידי שני בנה"ז לגוף המשלם (קופות וקרנות למיניהן), רק חלק מהגופים המשלמים הסכימו לעשות כן, וזאת כשירות ללקוח בלבד, ולא מתוך חובה.

במקרים רבים לא הסכים הגוף המשלם להפריד את חלק בן הזוג לשעבר ברישומיו ולשלם לו ישירות את חלקו, כך שקבלת זכותו של בן הזוג היתה באמצעותו של העמית הרשום. דבר זה יצר תלות והמשך כפוי של קשר בין בנה"ז אף לאחר הפירוד, ובכך פגע באחת מהמטרות החשובות בפסיקה שהיא סופיות הקשר בין בנה"ז.

בעיה קשה נוספת נוצרה בעת פטירת העמית הרשום, אז במקרים רבים לא הוכרו זכויות בן הזוג לשעבר כשאייר על ידי קרנות הפנסיה (לרבות פנסיה תקציבית).

מטרת החוק החדש הינה להבטיח את זכויותיו של בן הזוג לשעבר (לרבות הידוע בציבור כבן זוג), כך שהגוף המשלם יהא חייב לבצע ברישומיו הפרדה מלאה של חלקו של בן הזוג לשעבר, או העברה פיזית של חלקו לחשבון חדש. הפרדה זו נועדה להבטיח את חלקו של בן הזוג, ובמקביל להגן על חלקו מפני עיקולים ושעבודים, אשר יכולים להיות מוטלים על כלל כספי העמית הרשום לאחר מועד הפירוד.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

להלן תקציר הוראות החוק (עליהם יורחב בהמשך המאמר) :

1. הוראות החוק יופעלו רק אם בידי בן הזוג לשעבר פסק דין שעומד בדרישות המפורטות בחוק, שקובע שהחיסכון הפנסיוני הוא נכס משותף לבני הזוג, וקובע את השיעור מהחיסכון הפנסיוני שבן הזוג לשעבר (שהחיסכון הפנסיוני אינו על שמו) יהיה זכאי לקבל. הפעלת ההוראה תלויה בפעולה אקטיבית, של רישום פסק דין, או עידכון פס"ד שניתנו בעבר כך שיתאימו לנדרש.
2. בן הזוג לשעבר – לרבות מי שידוע בציבור כבן זוג, בתק' החיים המשותפת.
3. ניתן להחיל את החוק רטרואקטיבית על פסקי דין והסכמים מן העבר, ובתנאי שהעמית הרשום/העמית הרשום עדיין בחיים (וסייגים נוספים הקבועים בחוק).
4. בן הזוג לשעבר יתחיל לקבל את חלקו מתוך הקצבה המגיעה לחוסך, מהמועד שבו החוסך או העובד בפנסיה התקציבית מתחיל להיות זכאי לקצבתו, זאת למעט בשני מצבים:
  - א. קצבה במקרה של פרישה מוקדמת, שממומנת בידי המעסיק והיא למעשה תחליף שכר.
  - ב. קצבה שהיא קצבת נכות, שלגביה רק מהמועד שבו הגמלאי יגיע לגיל 67 או לגיל אחר שנקבע בפסק הדין, שבו הייתה זכאות לקבלת קצבה.במקרה שבן הזוג לשעבר נפטר, יחזור החוסך לקבל את הקצבה במלואה.
5. החוק מגן על בן הזוג לשעבר גם במקרים של פטירת העמית הרשום, ומכיר בו כשאייר של העמית הרשום. לפי המצב היום, גם כאשר בן הזוג לשעבר קיבל את חלקו היחסי מהקצבה, באמצעות תשלום מדי חודש כגמלאי, הרי שמעת פטירתו של הגמלאי אין לבן הזוג לשעבר כל מעמד, ולקצבת השאירים היה זכאי בן זוגו החדש של החוסך.
6. בקופות הגמל וקרנות הפנסיה החדשות שהחיסכון בהן מבוסס על צבירת כספים, ניתן לחלק את הכספים הצבורים בעין, כך שהחוק מחייב את הגוף המשלם להפריד את הכספים הצבורים לשני חשבונות נפרדים. בן הזוג לשעבר יקבל את חלקו בחיסכון במועד הזכאות ללא תלות בחוסך, ומתוך חשבון הרשום על שמו.
7. בקרנות הפנסיה הוותיקות, פנסיה תקציבית וביטוחי חיים ישנים, בהם עד למועד הזכאות קיימת בידי העמית הרשום רק הזכות לקבל קצבה, החוק מחייב את הגוף המשלם להעביר במועד הזכאות את חלקו של בן הזוג לשעבר ישירות לחשבון, ואף להנפיק דיווחים תקופתיים על תשלומים שבוצעו ומצב הזכויות.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

8. לגבי הכספים שהועברו ממרכיב פיצויי הפיטורים נקבעו הוראות מיסוי מיוחדות:
המיסוי בשיעור האמור יחול כאשר הכספים מועברים לחשבון החדש שאליו הועברו גם רכיבי התגמולים לפי היחס שהיה בין הרכיבים, ואולם החוסך רשאי, בהסכמת בן הזוג לשעבר, להודיע לרשות המסים כי במקום החיוב במס בשיעור האמור תחול הוראת הפטור למענק הפרישה שהוא היה נהנה ממנה לפי סעיף 9(א7) לפקודת מס הכנסה. בנוסף, יובאו בחשבון לפטור תשלומים פטורים שהיו בחשבונו של החוסך. במקרה שכן הזוג לשעבר בחר למשוך את חלקו מפיצויי הפיטורים או להעבירו לחשבון חדש אחר, יחול ניכוי מס במקור לפי שיעורי המס השולי החלים על החוסך.
9. מעת הרישום, ולעניינים מסוימים אף מעת קליטת הבקשה לרישום, חלות הגבלות שונות על הכספים שלגביהם נרשמה ההערה, וזאת כדי למנוע סיכול של הוראות פסק הדין. כך למשל נדרשת הסכמת בן הזוג לשעבר לביצוע פעולות בידי החוסך, שעלולות לסכל את זכותו של בן הזוג לשעבר או לפגוע בה, כגון משיכת הכספים מהקופה, או במקרה של חיסכון – באמצעות צבירת זכויות, המרת הקצבה בזכויות אחרת או דחיית הפרישה. הסכמת בן הזוג לשעבר תידרש גם להטלת עיקול על הכספים או שעבודם, ולמעשה, ממועד רישום ההודעה ייחשבו הכספים לעניין עיקול כאילו כבר הועברו לבן הזוג לשעבר.
10. החוק יכנס לתוקף שישה חודשים ממועד הפרסום, ויחול גם על פסקי דין לחלוקת חיסכון פנסיוני שיינתנו לפני יום התחילה. אם פסקי הדין אינם עומדים בכללים הנדרשים לפי החוק לרישום פסקי דין, ניתן יהיה להביאם שוב בפני בית-המשפט כדי שיוכל להתייחס לנקודות הטעונות קביעה בפסק הדין לפי החוק. יחד עם זאת, התחולה לגבי פסקי דין שקדמו ליום התחילה מסויגת בכל הנוגע להוראות לעניין קצבת שאירים בכמה תנאים, ואלה החשובים שביניהם: תנאי חשוב ראשון הוא שהחוסך טרם נפטר. משמעותו היא שבני זוג לשעבר של מי שנפטר לפני יום התחילה לא יקבלו מעמד של שאירים; תנאי עיקרי שני, התחולה של הסדר קצבת שאירים לגמלאי כפופה לרישום פסק הדין בתוך שנה מיום התחילה, ולכך שכן הזוג לשעבר יתחייב לשאת בסכום ההפחתה על מלוא הקצבה (בסייגים הקבועים בחוק) – ההפחתה היא בשיעור של 2.8% לאישה שהיא בן הזוג לשעבר, או 1.2% לגבר מסכום הקצבה, ובן הזוג לשעבר יעשה חשבון כלכלי שלו האם כדאי לו לרכוש קצבת שאירים.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

חשוב לציין שלוש בעיות בחוק הדורשות תשומת לב :

- א. תוספות שכר שמקבל העובד לאחר המועד הקובע, אשר נובעות מהשתלמויות וקידום בדרגות ובוותק. שיעור החלוקה שנקבע לפי יחס תקופת השיתוף לתקופת צבירת הזכויות, כאשר הוא מוכפל במלוא הגימלה שתתקבל בעת הפרישה, גורם לכך שגם תוספות השכר שנצמחו לאחר המועד הקובע, מתחלקות לפי שיעור החלוקה שנקבע. משמע במועד הקובע יש לקבע את השכר הקובע, אשר ישוערך עד למועד התשלום בפועל, לפי שיעור תוספות השכר והיוקר שנצברו על שכר זה בלבד.
- ב. אף שהחוק מאזן פנסיה מוקדמת של כל הגופים הגדולים – משטרה, צבא וכו', פנסיה מוקדמת שמוגדרת עדיין כתחליף שכר לא תחולק.
- ג. נשים שהגרוש שלהן נפטר לפני יום התחילה לא יקבלו מעמד של שאירים.

לסיכום יש לברך על החקיקה הנ"ל אשר מטפלת ביסודיות רבה בכל אפיקי החסכונות הפנסיוניים ומבטיחה לבן הזוג הרשום רוגע ובטחון באשר לקבלת חלקו, מהזכויות שנצברו בתקופת החיים המשותפת.

כמו כן המסקנה המתבקשת בהתאם להוראות החוק, כי ניתן ורצוי לבצע שינויים נדרשים והתאמות בהסכמי גירושין ובפסקי דין, שנכרתו בתקופה שלפני תחולת החוק, כך שניתן יהיה לרשום את הזכויות הפנסיוניות, באופן שיבטיח את חלקו של בן הזוג לשעבר, ובמיוחד במקרים של פטירת העמית הרשום (פנסייט שאירים).

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

להלן יובאו הגדרות וסעיפי הוראות חוק נבחרות, וכן הבהרות לגבי סעיפים אלו :

סקירת חלק מההגדרות בחוק :

- "בן זוג", של חוסך – לרבות הידוע בציבור כבן זוג.
- "בן זוג לשעבר", של חוסך – מי שהיה בן זוג של חוסך, ונקבע בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני כזכאי לחלק מהחיסכון הפנסיוני של החוסך.
- "חיסכון פנסיוני" – חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות או חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים.
  - (1) צבירת זכויות לפי הסדר פנסיה תקציבית.
  - (2) חיסכון באמצעות אחד מאלה: (א) קרן ותיקה. (ב) קופת ביטוח ישנה.
- "חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים" – חיסכון באמצעות קופת גמל המנויה להלן, שאינה קרן ותיקה, קופת ביטוח ישנה, קופת גמל מרכזית לקצבה או קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית:
  - (1) קופת גמל לקצבה.
  - (2) קופת גמל לתגמולים.
  - (3) קופת גמל אישית לפיצויים.
- "חשבון של בן זוג לשעבר" – חשבון חדש בקופת גמל שפתח גוף משלם על שמו של בן זוג לשעבר של עמית בהתאם להוראות סעיף 6(א).
- "מועד ההעברה" – 45 ימים מהיום שבו גוף משלם שלח הודעה לחוסך ולבן זוגו לשעבר בדבר רישום הערה, בהתאם להוראות סעיף 4(ג), ואם המועד חל ביום שאינו יום עסקים – יום העסקים הראשון לאחר מכן.
- "מועד הפירוד" – המועד שנקבע בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני כמועד שבו חל פירוד בין חוסך ובין בן זוגו לשעבר.
- "הסכום המועבר לבן זוג לשעבר", במועד מסוים – אחד מאלה, לפי העניין:
  - (1) לעניין העברה מיתרה צבורה – סכום מהיתרה הצבורה של עמית, שעל גוף משלם להעביר באותו מועד לחשבון של בן זוגו לשעבר של העמית לפי הוראות סעיף 6(א) ו-7(ב) או 7, לפני החיוב במס כאמור בסעיף 6(ג).
  - (2) לעניין העברה מקצבת פרישה – סכום מקצבת הפרישה של גמלאי, שעל גוף משלם להעביר באותו מועד לבן זוגו לשעבר של הגמלאי לפי הוראות סעיף 14(א) או 1(ב), אחרי החיוב במס שחל על הגמלאי בשל מלוא הקצבה בטרם ההעברה.
  - (3) לעניין העברה מכספים שנמשכו בידי עמית מקרן ותיקה או מקופת ביטוח ישנה קצבתית, שלא בדרך של קצבה – הסכום שעל גוף משלם להעביר באותו מועד לבן זוגו לשעבר של העמית לפי הוראות סעיף 14(א) או 3(2), לפי העניין, אחרי החיוב במס שחל על העמית בשל מלוא הכספים בטרם ההעברה.
  - (4) לעניין משיכת כספים בידי בן זוג לשעבר מסכום הוני בקופת ביטוח ישנה – הסכום ההוני שעל גוף משלם לשלם באותו מועד לבן זוגו לשעבר של העמית לפי סעיף 17, אחרי החיוב

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

במס שחל על העמית בשל מלוא הכספים בטרם ההעברה.

- "עמית" – כהגדרתו בחוק קופות גמל שאינו גמלאי, וכן מי שמשולמת לו קצבת פרישה חלקית ויש לזכותו יתרה צבורה בקופת גמל.
- "פירוד" – כל אחד מאלה:
  - (1) התרת נישואין כהגדרתה בסעיף 2(ד) לחוק יחסי ממון.
  - (2) קביעת הסדר איזון משאבים בידי בית המשפט או בית הדין על פי בקשה לפי סעיף 5א לחוק יחסי ממון, או קביעת הסדר אחר בידי בית המשפט או בית הדין לחלוקת רכוש בין בני זוג שנפרדו ובכלל זה לחלוקת חיסכון פנסיוני ביניהם.
- "פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני" – פסק דין שנקבעה בו, בין השאר, חלוקה של חיסכון פנסיוני בין חוסך ובין בן זוגו לשעבר בשל פירוד.
- "השיעור להעברה" – השיעור מהיתרה הצבורה, מקצבת הפרישה או מסכום חד-פעמי שנמשך מקופת הגמל שלא בדרך של קצבה, לפי העניין, שנקבע בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני כשיעור שיועבר לבן הזוג לשעבר.
- "השיעור המשותף" – השיעור המתקבל מחלוקת התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד בתקופת הצבירה שעד למועד הפירוד.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

סקירת ההוראות בחוק :

כללי

הוראות חוק זה מתבססות על המלצת ועדה בראשות השופט שאול שוחט, שדנה בשאלת דרך החלוקה בפועל של חיסכון פנסיוני שהוא רכושם המשותף של בני זוג שנפרדו. החיסכון הפנסיוני הוא נכס משמעותי, הוא בעל ערך רב, שנצבר על-ידי בני זוג במהלך חייהם המשותפים, אולם בשל מאפייניו הייחודיים של נכס זה, יש קושי ממשי לחלק אותו בעת פירוד בין בני זוג.

ועדת שוחט בראשותו של כבוד השופט שוחט, המליצה להתאים את דרך החלוקה בין בני הזוג למכשירים הפנסיוניים השונים באופן שיבטיח הפרדה בין בני הזוג כאשר אפשר לעשות כן ללא פגיעה בחיסכון הפנסיוני.

החוק מבחין בין הסדר שייעשה במקרה שבו מדובר בחיסכון באמצעות צבירת כספים, דהיינו חיסכון בקרן פנסיה חדשה או בקופת גמל לקצבה, או בקופת ביטוח חדשה, שבמסגרתו כל עוד לא הוחל בתשלום הגמלה, אפשר לחלק בעין את הכספים הצבורים בין בני הזוג, לבין חיסכון באמצעות צבירת זכויות, בקרן ותיקה, בהסדר פנסיה תקציבית או בקופת ביטוח ישנה, שבהם עד למועד היציאה לקצבה כל שיש בידי החוסך הוא הזכות לקבל קצבה, ולפיכך חלוקה בין בני הזוג יכולה להתבצע רק ממועד הזכאות לקצבה.

הוראות החוק יופעלו רק אם בידי בני הזוג פסק דין שעומד בדרישות המפורטות בחוק, שקובע שהחיסכון הפנסיוני הוא נכס משותף לבני הזוג, וקובע את השיעור מהחיסכון הפנסיוני שבן הזוג לשעבר, אשר החיסכון הפנסיוני אינו על שמו, יהיה זכאי לקבל. הפעלת ההוראה תלויה בפעולה אקטיבית, של רישום פסק דין, ולמעשה בני הזוג יכולים לקבוע ביניהם דרכי חלוקה אחרות, ובלבד שהגוף המשלם את הקצבה לא יבצע את החלוקה.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

פרק ב' - רישום פרטי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני

בן זוג לשעבר שניתן לגביו פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני ומתקיימים לגבי פסק הדין התנאים כמפורט להלן, לפי העניין, רשאי להגיש לגוף המשלם בקשה לרישום ברישומיו את פרטי פסק הדין :
סעיף 3 :

- (1) לגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות, ולגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים של חוסך שהוא גמלאי –
- (א) אם החיסכון הפנסיוני הוא באמצעות קופת גמל לקצבה או באמצעות צבירת זכויות לפי הסדר פנסיה תקציבית – נקבע בפסק הדין כי התקופה המשותפת מסתיימת לא יאוחר ממועד הפירוד, וכן כי קצבת הפרישה תחולק בין החוסך ובין בן זוגו לשעבר באופן שהשיעור להעברה יהיה שיעור קבוע מסך קצבת הפרישה שהיתה משולמת לחוסך אילולא ההעברה האמורה והשיעור האמור אינו עולה על מחצית מהשיעור המשותף.
- (ב) אם החיסכון הפנסיוני הוא באמצעות קופת ביטוח ישנה הונית – נקבע בפסק הדין כי הסכום שיועבר לבן הזוג לשעבר שווה למכפלת השיעור להעברה בסכום ההוני בקופת הביטוח הישנה, ובלבד ששיעור ההעברה לא יעלה על מחצית מהשיעור המשותף.
- (2) לגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים של חוסך שאינו גמלאי – נקבע בפסק הדין כי היתרה הצבורה של החוסך תחולק בין החוסך ובין בן זוגו לשעבר באופן שהשיעור להעברה לא יעלה על מחצית מסך יתרתו הצבורה במועד הפירוד המחושבת לפי סעיף 6(ב), ויהיה אחיד למרכיבי התגמולים והפיצויים ביתרה הצבורה.

סעיף 4 לחוק - רישום הערה :

הוגשה לגוף המשלם בקשה לרישום של פרטי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני שמתקיימים לגבי התנאים המפורטים בסעיף 3, ירשום הגוף המשלם ברישומיו הערה בדבר פסק הדין ויכלול בה בין השאר את הערכאה שנתנה את פסק הדין, משך התקופה המשותפת, מועד הפירוד והשיעור להעברה, וכן את כל אלה, לפי העניין, והכול לפי פסק הדין (בחוק).

בתום 45 ימים מהמועד שבו נמסרה לשני בני הזוג ההודעה על רישום פסק הדין תבוצע חלוקת הכספים בפועל כפי שיפורט להלן. במהלך 45 ימים אלה תתאפשר פנייה לערכאות במקרה שהדבר נדרש למניעת החלוקה. יחד עם זאת, מעת הרישום, ולעניינים מסוימים אף מעת קליטת הבקשה לרישום, חלות הגבלות שונות על הכספים שלגביהם נרשמה ההערה, וזאת כדי למנוע סיכול של הוראות פסק הדין. כך למשל נדרשת הסכמת בן הזוג לשעבר לביצוע פעולות בידי החוסך, שעלולות לסכל את זכותו של בן הזוג לשעבר או לפגוע בה, כגון משיכת הכספים מהקופה, או במקרה של חיסכון – באמצעות צבירת זכויות, המרת הקצבה בזכאות אחרת או דחיית הפרישה. הסכמת בן הזוג לשעבר תידרש גם להטלת עיקול על הכספים או שעבודם, ולמעשה, ממועד רישום ההודעה ייחשבו הכספים לעניין עיקול כאילו כבר הועברו לבן הזוג לשעבר.

ההערה תלווה את הכספים בגלגוליהם השונים, גם בעת שיועברו מקופה אחת לאחרת, בניגוד למצב כיום לפיה ניתן להעביר את כספים בצורה חופשית בתוך ארבעה ימי עסקים

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

מקופה אחת לקופה אחרת. ההערה תימחק רק בהתאם להוראות החוק, כגון אם ניתן צו של בית-המשפט למחיקתה או שנסתיימה העברת הכספים לבן הזוג לשעבר.

פרק ג': הוראות לעניין חלוקה של חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים

6 (א) על אף האמור בסעיף 25(א) לחוק קופות גמל ובכפוף להוראות סעיף קטן (ה), ניתן פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים בין עמית ובין בן הזוג לשעבר, ונרשמה הערה לפי סעיף 4, יפתח הגוף המשלם חשבון חדש בקופת הגמל על שמו של בן הזוג לשעבר, ויעביר אליו, במועד ההעברה, סכום כאמור בסעיף קטן (ב) מהיתרה הצבורה של העמית, אלא אם כן בית המשפט הורה לעכב את ההעברה, בין בפסק הדין לחלוקת חיסכון פנסיוני ובין בהחלטה אחרת.

(ב) הסכום שיועבר לחשבון של בן הזוג לשעבר לפי הוראות סעיף קטן (א) יהיה שווה למכפלת השיעור להעברה בסך היתרה הצבורה של העמית במועד הפירוד, ולסכום האמור תיוסף או תיגרע ממנו, לפי העניין, התשואה שהשיגה קופת הגמל בשל התקופה שבין מועד הפירוד ובין מועד ההעברה כאמור; לעניין זה, "תשואה" – הרווחים וההפסדים שזקפה הקופה על הנכסים העומדים כנגד התחייבויותיה כלפי העמית לאחר ניכוי דמי ניהול.

חלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים – כשמדובר בחיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים, וטרם החל תשלום קצבה, מועבר חלק מהחיסכון לחשבון חדש של בן הזוג לשעבר, שמעמדו בו הוא של עמית לא-פעיל. העברת הכספים לבן הזוג לשעבר, כאמור, לא תיחשב כמשיכה של הכספים ולא תפגע בזכויות של החוסך, למשל לעניין הכיסויים הביטוחיים שיש לחוסך. כך גם לעניין כיסוי ביטוחי לסיכונים מוות המושפע מגובה היתרה הצבורה, יישמר לחוסך הכיסוי הביטוחי המלא, בכפוף לכך שישלם את ההפרש הכספי הכרוך בכך. הסכום שיועבר לבן הזוג לשעבר נקבע לפי היתרה הצבורה במועד הפירוד, ובמסגרת הוראות המעבר נקבע כי במקרה שיש לגוף המשלם קושי אובייקטיבי בזיהוי יתרה זו, יקבע בית-המשפט את הנתון.

החוק מבהיר כי העברת הכספים תתבצע גם אם החוסך נפטר, ובלבד שבקשה לרישום פסק הדין תוגש בתוך 30 ימים לכל המאוחר לאחר הפטירה או לאחר מתן פסק הדין, כדי למנוע מצב שבו הכספים נמשכים בינתיים בידי המוטבים. כך גם במקרה שבו הזוג לשעבר נפטר לאחר שהגיש בקשה לרישום פסק הדין, יועברו הכספים לחשבון על שמו באופן שיוורשו ייחשבו כמוטבים לגבי כספים אלה.

לגבי מרכיב פיצויי הפיטורים, שלגביו ייתכן מצב שבו מעסיקו של החוסך יהיה זכאי לחלק מהסכומים, נקבע שממרכיב זה יועברו הכספים לבן הזוג לשעבר רק כאשר קמה זכאות למשיכת הכספים בידי החוסך, ובן הזוג לשעבר יוכל לבחור אם להעביר את הכספים לחשבון שאליו יועברו יתר הכספים או לחשבון חדש אחר, או למשוך את הכספים.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

לגבי הכספים שהועברו ממרכיב פיזיווי הפיטורים נקבעו הוראות מיסוי מיוחדות: המיסוי בשיעור האמור יחול כאשר הכספים מועברים לחשבון החדש שאליו הועברו גם רכיבי התגמולים לפי היחס שהיה בין הרכיבים, ואולם החוסך רשאי, בהסכמת בן הזוג לשעבר, להודיע לרשות המסים כי במקום החיוב במס בשיעור האמור תחול הוראת הפטור למענק הפרישה שהוא היה נהנה ממנה לפי סעיף 9(א7) לפקודת מס הכנסה. הסעיף קובע כי פיזיווי פיטורין, מענק פרישה, פדיון ימי מחלה, תשלום בגין אי הודעה מוקדמת- חל עליהם פטור ממס בגובה משכורת אחת לכל שנת עבודה לפי המשכורת האחרונה ועד לתקרה של 12,360 ש"ח לשנה נכון לשנת 2014. בנסיבות מסוימות ובהתקיים תנאים מסוימים ניתן להגיש בקשה לקבלת פטור מוגדל אך בכל מקרה לא יותר מהתקרה.

כדי למנוע תכנוני מס אסורים של חלוקת כספי הפנסיה רק על-מנת ליהנות משיעורי מס נמוכים יותר, נקבע כי העברת הכספים לחשבון החדש על שם בן הזוג לשעבר תיחשב אירוע מס, ויחול בו חיוב מס מיוחד שינוכה במקור. החיוב יהיה בשיעור של 21%, ואולם יחול רק ככל שהיתרה הצבורה בכלל החסכונות לקצבה באמצעות צבירת כספים של החוסך עולה על מכפלת התקרה המזכה במכפיל ההמרה להון, דהיינו על סכום שמתקרב היום למיליון וחצי ₪.

מעת שהחוסך החל לקבל קצבה בחיסכון באמצעות צבירת כספים, לא ניתן עוד לבצע חלוקה לחשבונות שונים, ולפיכך הקצבה תחולק בין בני הזוג בהתאם לשיעור ההעברה. חלוקה זו תתבצע כל עוד החוסך בחיים, ואם הוא נפטר, לא יהיה מעמד לבן הזוג לשעבר, אלא אם כן היה ביטוח לשאירים שנקבע לפי הנתונים של אותו בן זוג בעת היציאה לקצבה.

פרק ד': הוראות לעניין חלוקה של חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות

14 (א) על אף האמור בסעיף 25(א) לחוק קופות גמל וכן בכל דין או הסכם כהגדרתו בסעיף 88 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, ניתן פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות בין חוסך ובין בן זוגו לשעבר, ונרשמה הערה לפי סעיף 4, יחולו, כל עוד בן הזוג לשעבר בחיים, ההוראות כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) הגוף המשלם יעביר לבן הזוג לשעבר, מקצבת הפרישה המגיעה לחוסך שהוא גמלאי בהתאם להסדר החיסכון (בפרק זה – הקצבה המלאה), במועד שבו הוא משלם לגמלאי את הקצבה החל ממועד ההעברה, סכום כמפורט להלן, לפי העניין:

- (א) לעניין חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות בקרן ותיקה או לפי הסדר פנסיה תקציבית – ההפרש שבין מכפלת השיעור להעברה בקצבה המלאה ובין מחצית מסכום ההפחתה כאמור בסעיף 16(א), ואם מתקיים סייג מהסייגים להפחתת קצבת הפרישה כאמור בסעיף 16(ב) – סכום השווה למכפלת השיעור להעברה בקצבה המלאה;
- (ב) לעניין חיסכון פנסיוני באמצעות קופת ביטוח ישנה קצבתית – סכום השווה

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

למכפלת השיעור להעברה בקצבה המלאה ;

- 15 (א) גוף משלם ישלח לבן זוגו לשעבר של גמלאי שמועבר לו חלק מקצבת פרישה לפי הוראות סעיף 14 דוחות תקופתיים ודוחות נוספים, בהתאם להוראות שיקבע השר לפי סעיף קטן (ב).
- 18 (א) הסכום המועבר לבן זוגו לשעבר של חוסך מקצבת הפרישה המשולמת לו לפי סעיף 14 או מהסכום ההוני המלא לפי סעיף 17, לא ניתן לשעבוד או להעברה לאחר בידי החוסך, אלא בהסכמה בכתב של בן הזוג לשעבר ובכפוף להוראות כל דין.
- (ב) הסכום המועבר לבן זוגו לשעבר של חוסך מקצבת הפרישה המשולמת לו לפי סעיף 14 או מהסכום ההוני המלא לפי סעיף 17, יראו אותו, כל עוד לא נמחקה ההערה, לעניין עיקול לפי כל דין, בלבד, ככספים שלהם זכאי בן הזוג לשעבר.
- 19 (א) על אף האמור בכל דין או בהסדר חיסכון לרבות הסכם קיבוצי, נקבע בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות כי משך התקופה המשותפת הוא 120 חודשים לפחות, ונרשמה הערה לפי סעיף 4, תידרש הסכמתו בכתב של בן זוגו לשעבר של החוסך לביצוע כל אחת מהפעולות המפורטות להלן, אלא אם כן נקבע בפסק הדין כי בן הזוג לשעבר ויתר על הדרישה לקבלת הסכמתו לביצועו, כולן או חלקן.

חיסכון באמצעות צבירת זכויות, בקרן ותיקה, בהסדר פנסיה תקציבית או בקופת ביטוח ישנה, שבהם עד למועד היציאה לקצבה כל שיש בידי החוסך הוא הזכות לקבל קצבה, החלוקה בין בני הזוג יכולה להתבצע רק ממועד הזכאות לקצבה.

לפיכך באחריות הגוף המשלם להעביר לבן הזוג לשעבר, את חלקו מקצבת הפרישה המגיעה לחוסך הגימלאי, במועד שבו הוא משלם לגמלאי את הקצבה החל ממועד ההעברה.

הסכום המועבר הינו ההפרש שבין מכפלת השיעור להעברה בקצבה המלאה ובין מחצית מסכום ההפחתה כאמור בסעיף 16(א).

בהסדרים של חיסכון באמצעות צבירת זכויות, קיים איסור שעבוד או העברה לאחר של הסכום המועבר לבן זוג לשעבר וכן קיימות הוראות המגינות על חלקו של בן הזוג לשעבר מעיקולים שמוטלים על חסכוניות של העמית. כמו כן נדרשת הסכמתו של בן הזוג לשעבר לפעולות מסוימות, כגון : משיכת כספים בידי העמית שלא בדרך של קצבה ושלא בדרך של היוון חלק מקצבה לסכום חד-פעמי, משיכת כספים על ידי העמית, או העברתם לקופה אחרת, דחיית יציאת העמית לקצבה למועד המאוחר מהמועד שבו הגיע לגיל זכאות לקבלת קצבת פרישה, וזאת לרוב רק אם התקופה המשותפת שבה צברו בני הזוג את הזכויות הייתה של עשר שנים לפחות.

בן הזוג לשעבר יתחיל לקבל את חלקו מתוך הקצבה המגיעה לחוסך, מהמועד שבו החוסך או העובד בפנסיה התקציבית מתחיל להיות זכאי לקצבה הזו, זאת למעט בשני מצבים :
א. קצבה במקרה של פרישה מוקדמת, שממומנת בידי המעסיק והיא למעשה תחליף שכר ;
ב. קצבה שהיא קצבת נכות, שלגביה רק מהמועד שבו הגמלאי היה מגיע לגיל 67 או לגיל אחר שנקבע בפסק הדין, שבו הייתה זכאות לקבלת קצבה.

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

במקרה שכן הזוג לשעבר נפטר, יחזור החוסך לקבל את הקצבה במלואה.

אם פסק הדין לחלוקת חיסכון פנסיוני ניתן בין בני זוג כאשר החוסך כבר היה גמלאי, והתקופה המשותפת שבה צברו זכויות הייתה של שלוש שנים לפחות, יופחת מהקצבה הכוללת שמחולקת בין בני הזוג שיעור שקבוע בתוספת, והצדדים יישאו בהפחתה בחלקים שווים. הפחתה זו נועדה לממן את העלות של הוספת בן הזוג לשעבר כשאייר למקרה של פטירת החוסך. סכום ההפחתה מחושב החל מהמועד המאוחר מבין אלה: המועד שבו החוסך הפך לגמלאי, או מועד הפירוד או מועד אחר שנקבע בפסק הדין לתחילת זכאותו של בן הזוג לשעבר לחלק מקצבת החוסך, למשל מועד הגשת התביעה לאיזון משאבים.

תשלומים לבן זוג לשעבר של חוסך שנפטר

החידוש העיקרי של החוק נוגע לזכאות של בן הזוג לשעבר לקבל חלק מקצבת שאירים בעת פטירתו של החוסך. לפי המצב היום, גם כאשר בן הזוג לשעבר קיבל את חלקו היחסי מהקצבה, באמצעות תשלום מדי חודש כגמלאי, הרי שמעת פטירתו של הגמלאי לא יהיה לבן הזוג לשעבר כל מעמד, ולקצבת השאירים היה זכאי בן זוגו החדש של החוסך – זה בייחוד אצל אנשי צבא קבע שמתגרשים ומתחתנים מחדש, או יש ידועות בציבור שהן לפתע הופכות להיות השאירים, ולא האישה לשעבר.

לפי החוק, בן הזוג לשעבר ייחשב גם הוא כשאייר של החוסך בעת פטירתו, בכפוף לכך שתקופת הצבירה המשותפת בעת הנישואין שלהם הייתה עשר שנים לפחות. זאת התקופה שמקנה זכויות פנסיוניות. עבור תקופה פחות מעשר שנים קיימת זכאות לקבלת סכום חד פעמי, במידה שהסכום הוא פחות מ-80,000 שקל, שכן אז הסכום הצבור לא מקנה זכויות פנסיוניות בהוראת קצבה, בקצבה חודשית, אלא מזכה במענק שפטור אז ממיסוי. התנאים הקיימים הם: עשר שנים לפחות במקרה שהנפטר עדיין לא החל לקבל קצבה, או שלוש שנים משותפות לפחות במקרה שהנפטר כבר היה זכאי לקצבת פרישה.

בן הזוג לשעבר יהיה זכאי, כל עוד לא נישא, למכפלת השיעור להעברה בקצבת השאירים בניכוי סכום ההפחתה. אם לנפטר היה גם בן זוג חדש, בן הזוג החדש יהיה זכאי רק ליתרת הסכום מקצבת השאירים, אך ללא ניכוי סכום ההפחתה. גובה קצבת השאירים של בן הזוג החדש ושל בן הזוג לשעבר לא ישתנה, גם אם בן הזוג האחר נפטר לאחר זמן.

פרק ה': תיקונים עקיפים

"פרוד של קבע שניתן לגביו פסק דין לאיזון" – פרוד של קבע, שנקבע בפסק דין לאיזון כי הוא היה זכאי לחלק מקצבת הפרישה שהיתה מגיעה לעובד שנפטר אילולא פטירתו או לחלק מקצבת הפרישה של זכאי

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

לקצבת פרישה שנפטר.

"פרידה של קבע" – מצב שבו מתקיים לגבי בני זוג אחד מאלה:

- (1) חלפה שנה מיום שנפתח אחד מההליכים המפורטים להלן ואותו הליך לא נסגר בתקופה האמורה:
  - (א) הליך להתרת נישואין;
  - (ב) תביעה לחלוקת רכוש בין בני זוג, לרבות תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין המשותפים לבני הזוג לפי חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969¹, במסגרת הליכי פירוד בין בני הזוג;
  - (ג) תביעה לפסק דין הצהרתי בדבר זכויות בני הזוג ברכוש במסגרת הליכי פירוד בין בני הזוג; (ד) בקשה לקביעת הסדר איזון משאבים בידי בית משפט או בית דין לפי סעיף 5א(א) לחוק יחסי ממון או לקביעת הסדר אחר בידי בית משפט או בית דין לחלוקת רכוש בין בני זוג שנפרדו ובכלל זה לחלוקת קצבת פרישה ביניהם;
  - (ה) בקשה לנקוט אמצעים לשמירת זכויות, לפי סעיף 11 לחוק יחסי ממון;
- (2) קיים קרע בין בני הזוג או שבני הזוג חיים בנפרד, אף אם תחת קורת גג אחת, במשך תקופה מצטברת של 20 חודשים לפחות מתוך תקופה רצופה של שנתיים".

תחולה על פנסיה תקציבית בשירות המדינה ובשירות הקבע בצה"ל – ההסדר שחל כאמור על חיסכון באמצעות צבירת זכויות, חל גם לגבי הסדר הפנסיה התקציבית בשירות המדינה. מאחר שבחוקים אלה יש כיום הכרה במעמדו של פרוד של קבע – דהיינו מי שחל פירוד בינו לבין העובד או החייל בלא שחל הליך פורמלי של פירוק הקשר הזוגי, מתייחס החוק בתיקונים העקיפים באותם חוקים גם למעמדו של פרוד של קבע, וכן נקבע מה ייחשב לפרידה של קבע. לפרוד של קבע יהיה מעמד גם אם במקום פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני, ניתן לטובתו פסק דין לאיזון משאבים במקרה של פטירתו של העובד או החייל. מעמדו של פרוד של קבע הוא כמעמדו של בן זוג לשעבר, ואולם הוא זכאי לפנות ישירות בתביעה לקצבת שאירים על בסיס פסק הדין לאיזון משאבים.

תחילה, תחולה והוראות מעבר

החוק יכנס לתוקף שישה חודשים ממועד הפרסום, ותחול גם על פסקי דין לחלוקת חיסכון פנסיוני שיינתנו לפני יום התחילה. אם פסקי הדין אינם עומדים בכללים הנדרשים לפי החוק לרישום פסקי דין, ניתן יהיה להביאם שוב בפני בית-המשפט כדי שיוכל להתייחס לנקודות הטעונות קביעה בפסק הדין לפי החוק. יחד עם זאת, התחולה לגבי פסקי דין שקדמו ליום התחילה מסויגת בכל הנוגע להוראות לעניין קצבת השאירים בכמה תנאים, ואלה החשובים שביניהם: תנאי חשוב ראשון הוא שהחוסך טרם נפטר. משמעותו היא שבני זוג לשעבר של מי שנפטר לפני יום התחילה לא יקבלו מעמד של שאירים; תנאי עיקרי שני, שהופיע בחוק המקורי, דרש שטרם חלף חודש מאז הפך החוסך לגמלאי, או שטרם חלפו שנתיים מיום פסק הדין. משמעות תנאי זה הינה הוצאת ציבור גדול של בני זוג לשעבר של מי שכבר הפכו בעבר לגמלאים וחילקו את נכסיהם לפני יותר משנתיים, מגדר האפשרות להיכלל בהסדר

כהן איזונים פיננסיים בע"מ

אבי כהן, רו"ח, M.B.A מנהל עסקים
חוות דעת כלכליות ואקטואריות, הערכות שווי חברות, נכסי קריירה ומוניטין

קצבת השאירים לפי החוק. לפיכך, בחוק קיים תנאי חלופי למגבלת המועדים, האמורה לאפשר תחולה של הסדר קצבת השאירים לגמלאי בכפוף לרישום פסק הדין בתוך שנה מיום התחילה, ולכך שבן הזוג לשעבר יתחייב לשאת בסכום ההפחתה על מלוא הקצבה – ההפחתה היא בשיעור של 2.8% לאישה שהיא בן הזוג לשעבר, או 1.2% לגבר מסכום הקצבה, ובן הזוג לשעבר יעשה חשבון כלכלי שלו האם כדאי לו לרכוש קצבת שאירים. בן הזוג לשעבר יוכל לבדוק בצורה מושכלת אם הוא הולך למהלך הזה אם לא – החל מהמועד שבו החוסך הפך לגמלאי, ממועד הפירוד או מהמועד שנקבע בפסק הדין לתחילת הזכאות לקצבה, לפי המועד המאוחר מביניהם. סכומי הפחתה אלה ישולמו בתשלום אחד או ב-12 תשלומים וייוספו על סכום ההפחתה הנגבה מהגמלה בעד המועדים שמתחילת הזכאות לגמלה.

בית-משפט יכול לקבוע הסדר אחר לנשיאה בסכום הפחתה נוסף זה, דהיינו לחייב בו גם את החוסך, ובכל מקרה שני בני הזוג יישאו בסכום זה באותם מקרים שבהם פסק הדין שניתן לפני יום התחילה קבע כי הקצבה תשולם גם אחרי מותו של החוסך, אף שהדבר לא היה אפשרי מבחינת הדין שחל באותו זמן.

אבי כהן רו"ח

הכותב הינו מומחה הממונה על ידי בתי המשפט לענייני משפחה למתן חוות דעת אקטואריות (איזון משאבים בגירושין), לרבות הערכת נכסי קריירה, מוניטין אישי והפרשי השתכרות, הערכת שווי חברות ועסקים.